Dodatek do „Biuletynu Duszpasterskiego”

ORGANISTA

Rok IX	wrzesień 2006	84

Kurs dokształcający dla organistów

Kurs przeznaczony jest dla organistów kościelnych, nie posiadających wykształcenia muzycznego, lub pragnących uzupełnić wykształcenie zdobyte w latach wcześniejszych.
Wiek kandydatów jest nieograniczony. Ukończenie kursu nie zastępuje obowiązku ukończenia Szkoły Organistowskiej przez kandydatów spełniających wymagania rekrutacyjne.

Program kursu obejmuje następujące rodzaje zajęć:

1. akompaniament liturgiczny (pieśni, dialogi mszalne, śpiewy gregoriańskie)
2. technika gry organowej wraz z doborem repertuaru organowego w czasie liturgii
3. emisja głosu
4. harmonia funkcyjna
5. podstawy improwizacji organowej
6. dyrygowanie zespołami wokalnymi
7. organoznawstwo (podstawy naprawy i konserwacji organów)
8. liturgika i prawodawstwo muzyki liturgicznej
9. chorał gregoriański
10. spotkania z wybitnymi muzykami kościelnymi i liturgistami

HARMONOGRAM ZAJĘĆ W RAMACH KURSU DOKSZTAŁCAJĄCEGO DLA ORGANISTÓW:

1. Kurs trwa jeden rok szkolny (wrzesień-czerwiec).
2. Zajęcia rozpoczynają się 23 września 2006 r.
3. Zajęcia odbywać się będą co drugą sobotę w godzinach 9-15 w budynku ASM Kraków ul. Prosta 35A.

4. Koszt uczestnictwa w kursie wynosi 300 PLN za 1 semestr nauki.
5. Zapisy na kurs odbywają się w sekretariacie Szkoły (tel. 012 658 76 76 w. 22)

WYKŁADOWCY:

dr Mieczysław Tuleja - organy, akompaniament liturgiczny
Ks. dr Robert Tyrała - liturgika, prawodawstwo muzyki liturgicznej
dr Wiesław Delimat - dyrygowanie chórem i scholą, organy
Ks. mgr lic. Stanisław Mieszczak - liturgika
mgr Witold Zalewski - akompaniament liturgiczny, harmonia
mgr Katarzyna Młynarska - emisja głosu
mgr Krzysztof Pawlisz - organy, akompaniament oraz improwizacja liturgiczna
s. dr Susi Ferfoglia - organy, chorał gregoriański
mgr Lech Skoczylas - organoznawstwo

„O wyobraźni”

Zawód organisty jest zawodem bardzo odpowiedzialnym i wymagającym. Musimy mieć świadomość, że każdy z nas podejmuje decyzje, którym podporządkowują się wszyscy zgromadzeni w kościele. Niektóre z nich możemy podjąć dużo wcześniej, jak np. dobór pieśni, zwrotek, wybór tonacji, wybór utworów solowych. Inne uzależnione są np. od ilości wiernych w kościele (np. tempo, rejestracja organów) i podejmowane są często „w ostatniej chwili”. Z kolei jeszcze inne wymagają od nas nadzwyczaj szybkiego refleksu muzycznego, np. wybór tonacji do odpowiedzi na wezwania celebransa, a także uchwycenie najlepszego momentu, w którym organy powinny zabrzmieć (tak aby z jednej strony nie „wchodziły” na śpiew księdza, z drugiej strony swoim zbyt długim milczeniem nie wprowadzały konsternacji wśród wiernych).

Oto tylko niektóre, spośród wszystkich decyzji, jakie przychodzi nam podejmować. Każda zaś z nich wymagałaby osobnego omówienia. Teraz chcę jedynie zwrócić uwagę na jedną cechę i umiejętność, którą wykazywać się musi każdy organista, by mógł podejmować trafne decyzje - jest nią wyobraźnia.

Wyobraźnia to „magiczne” słowo. Mówimy o wyobraźni dziecka, o wyobraźni poetyckiej, artystycznej, politycznej, a nawet „wyobraźni miłosierdzia”. Wyobraźnia to inny sposób „widzenia”. Dzięki wyobraźni widzimy lub słyszymy to, co dopiero nadchodzi lub co już jest, lecz nie tam, gdzie my jesteśmy. Przejdźmy do konkretów.

Nie możemy zadowolić się tym, co już umiemy lub co stało się naszym nawykiem. Musimy za każdym razem stawiać sobie pytania: jak słyszą organy wierni w kościele? jak słyszą i czy rozumieją nasz śpiew? czy aby organy i nasz śpiew nie zagłuszają wiernych? czy pozwalamy ludziom śpiewać w naturalnym tempie (w jakim śpiewa duża grupa osób, nie zaś jeden solista)? w którym dokładnie momencie po oddechu ludzie chcieliby zacząć śpiewać następny werset danej pieśni? itd.

Byłoby trudno skończyć wyliczanie tych pytań, ale zadawanie ich, i wielu podobnych, należy do nas samych. Trzeba nam stale uświadamiać sobie to

wszystko, co w naszej grze jest bezmyślne, mechaniczne czy rutynowe, aby zastąpić to grą żywą, z którą będą „oddychać” wierni.

Krzysztof Pawlisz

Ks. Tadeusz Przybylski SDB – Kraków

Z dziejów krakowskiej organistyki w XVIII, XIX i latach międzywojennych XX wieku – 1

Pod pojęciem „organistyka” mieści się ogólnie rozumiana muzyka organowa wraz z jej czynnikami składowymi, tj.: organami, ich budowniczymi, literaturą organową, organistami oraz tokiem ich kształcenia. Różnorodnych fragmentarycznych informacji na temat wymienionych składników można się dopatrywać już w średniowiecznych różnych traktatach muzycznych, epizodycznie poruszających zagadnienia związane z muzyką organową. Na gruncie polskim, pojęcie to powstało dopiero w drugiej połowie XIX wieku. Pojawiło się ono w postaci kilku nielicznych artykułach dotyczących tej problematyki zamieszczonych na łamach pisma wychodzącego w Warszawie w latach 1857-1862 pt. „Ruch muzyczny” założony i redagowany przez warszawskiego publicystę, krytyka, teoretyka i kompozytora Józefa Sikorskiego (1813-1896). Pismo to stojące wówczas na wysokim poziomie fachowym, pierwsze w kraju zamieściło kilka artykułów różnych autorów dotyczących szereg zagadnień związanych z muzyką organową jak np. A. Massalski, Kilka słów o organach (RM 1858 nr 2), F. Stevisch, O organach – budowa i teoria (RM 1860 nr 9) i inni. Należy też dodać, że do połowy XIX w. używano zamiennie określenie: „Organ” i „Organy”. Dopiero w 1852 r. J. Sikorski przeforsował jako poprawną formę językową na ten instrument liczbę mnogą tj. „organy”, poprawną jest też forma: „organmistrz”, a nie „organomistrz”.

Niniejszy cykl artykułów dotyczy wyłącznie organistyki krakowskiej, a przedstawiony materiał historyczny został dla przejrzystości podzielony na trzy okresy historyczne: wiek XVIII, XIX i XX – do końca lat międzywojennych. Natomiast w każdym okresie historycznym zostało omówione 5 zagadnień składających się na ogólnie rozumianą muzykę organową. Są nimi: 1-organy, 2-budowniczowie instrumentów, 3-powstała literatura organowa, 4-organiści miejscowi, 5-tok kształcenia organistów. Tak ujęta szczegółowa problematyka tematu pozwoli uzyskać – jak się wydaje – jej jasny i wyrazisty obraz. Samo zaś przedstawienie zebranego materiału ze zrozumiałych względów musiało zostać ujęte w sposób maksymalnie syntetyczny. Całość przekazanego materiału została oparta wyłącznie na bazie źródłowej, stąd przy licznych brakach dokumentalnych jakie autor natrafił w swych badaniach pojawiła się niejednokrotnie pewna luka w omawianych zagadnieniach będąca efektem istniejącej sytuacji materiałowej w tym zakresie.

Propozycje pieśni

3.09 – 22 niedziela zwykła
Prawo Boże - wolność
w: - Pan mój, Wódz i Pasterz, S 521.
p: - Przystąpię do ołtarza, S 526.
k: - Skosztujcie i zobaczcie, S 521.
d: - Dzięki, o Panie, S 501.
z: - Króluj nam, Chryste, S 287.

8.09 – Narodzenie NMP
w: - Już od rana rozśpiewana, S 324
p: - Maryjo Matko, S 332
k: - Bądźże pozdrowiona, S 213
d: - Chrystus Pan karmi nas, S 571
z: - Ciebie na wieki, S 306

10.09 – 23 niedziela zwykła
Bóg uzdalnia do widzenia i rozumienia
w: - Spojrzyj z nieba wysokiego, S 532.
p: - Nie opuszczaj nas, S 270.
k: - Panie, umocnij wiarę naszą, S 520.
d: - Radośnie Panu hymn śpiewajmy, S 529.
z: - Dzisiaj pozdrawiamy, Maryjo, S 315.

14.09 – Podwyższenie Krzyża Świętego
w: - Krzyżu Chrystusa bądźże, S 124.
p: - W krzyżu cierpienie, S 148.
k: - Witam Cię, witam, S 258.
d: - Bądź uwielbiony miłosierny Boże
z: - Idziesz przez wieki, S 544.

15.09 – Matki Boskiej Bolesnej
w: - Matko Najświętsza, S 340
p: - Idźmy, tulmy się, S 321
k: - Z tej biednej ziemi (*ant.*)
d: - Dziękujemy Ci, Ojcze nasz, S 502
z: - Maryjo Matko, 333

17.09 – 24 niedziela zwykła
Bóg zbawia przez cierpienie
w: - Boże zmiłuj się nad .. (1 i 3 zwr), S 491.
p: - Błogosław Panie nas, S 485.
k: - Przyjdźcie do mnie wszyscy, S 248.
d: - Pan mój Wódz i Pasterz mój, S 521.
z: - W krzyżu cierpienie, w krzyżu .., S 148.

18.09 – św. Stanisława Kostki
w: - Aniele ziemski bez winy, S 458
p: - Witaj Kostko Stanisławie, S 460
k: - Oto święte Ciało Pana, S 239
d: - Panie, dobry jak chleb, S 239
z: - Chwalcie Pana wszyscy, S 497

21.09 – św. Mateusza Ewangelisty
w: - Idźcie na cały świat, S 505
p: - Z tej biednej ziemi, S 283
k: - Przyjdźcie do mnie wszyscy, S 248
d: - Niechaj z nami będzie Pan, S 514
z: - Głoś imię Pana, S 504

24.09 – 25 niedziela zwykła
Boża sprawiedliwość
w: - Z tej biednej ziemi, S 283.
p: - Pan mój Wódz i Pasterz mój, S 521.
k: - O milcząca Hostio biała (*pokorna prośba – Ew.*), S 234.
d: - Głoś imię Pana, S 504.
z: - Pobłogosław Jezu drogi, S 276.

29.09 – Świętych Archaniołów Michała, Gabriela, Rafała
w: - Książę niebieski, S 445
p: - Na stopniach Twego, Ww t.III,1: 90
k: - Chwalcie Pana wszyscy, Ww t.III,2: 126
d: - Najwyższemu Panu .., Ww t.III,1: 91
z: - Kto się w opiekę, Ww t.III,2: 143

Opracowali uczniowie ASO

Bardzo prosimy o przesyłanie na poniższy adres wszelkich sugestii, uwag i informacji odnośnie biuletynu jak i życia liturgicznego w parafiach oraz wydarzeń w środowisku organistów. **Redakcja** dodatku do Biuletynu duszpasterskiego *Organista:* 31-004 Kraków, ul. Franciszkańska 3. E-mail: mwalczak@spotkaniamuzyczne.com. Skład redakcji: ks. R. Tyrała, ks. S. Mieszczak, K. Pawlisz, s. S. Ferfoglia, T. Kuc, Marek Walczak - redaktor prowadzący. Zobacz: www.aso.diecezja.krakow.pl .